

Právnické profesie

V jednotlivých právnych a justičných systémoch členských štátov Európskej únie (EÚ) existuje široká škála právnických povolání, ako napríklad advokáti, notári, sudcovia, prokurátori a súdni úradníci. Názvy právnických povolání nie sú rovnaké vo všetkých členských štátoch a ich úloha a význam sa v jednotlivých členských štátoch môžu značne líšiť.

Na tejto webovej stránke nájdete všeobecné informácie o úlohe a funkciách rôznych právnických povolání.

Ak chcete získať podrobné informácie o práve niektorého členského štátu, zvolte si jeho vlajku.

Ak potrebujete vyhľadať alebo sa poradiť s právnym zástupcom v niektorom členskom štáte Európskej únie, môžete navštíviť sekciu [Ako nájsť....](#)

Úvod

S výnimkou advokátov Európska únia neupravuje podmienky výkonu príslušníka právnického povolania. Právnické povolania sú spravidla regulované na vnútroštátnej úrovni. Aj keď medzi nimi prirodzene môžu existovať podobnosti, tieto vnútroštátne predpisy sa v jednotlivých krajinách podstatne odlišujú, pretože veľmi často vychádzajú z historických tradícií.

Výbor ministrov Rady Európy (RE) vydal niekoľko odporúčaní týkajúcich sa právnických povolání. Jedna z týchto iniciatív sa týka vykonávania povolania advokáta. Ďalšia sa týka nezávislosti sudcov. Odporúčania RE a ďalšie informácie o tejto otázke nájdete na [webovom sídle Rady Európy](#).

Okrem toho sa v [Európskom dohovore o ľudských právach](#) uvádza, že každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú. Táto klauzula sa týka najmä trestných prípadov, [Európsky súd pre ľudské práva \(ESĽP\)](#) ju však rozšíril aj na občianske prípady.

Sudcovia

Sudca, alebo arbiter spravodlivosti, je vedúci činiteľ, ktorý buď sám, alebo ako člen senátu predsedá súdu. Právomoci, funkcie, spôsoby menovania, oblasť činnosti a odborná príprava sudcov sú v jednotlivých jurisdikciách odlišné. Sudca vystupuje ako rozhodca v športe a vedie súdne pojednávanie nestranné a verejne. Sudca vypočúva všetkých svedkov a posudzuje každý ďalší dôkaz predložený účastníkmi, posudzuje dôveryhodnosť účastníkov a rozhoduje vo veci na základe svojho výkladu práva a osobného úsudku.

Viac informácií o tomto povolaní nájdete na nasledujúcich webových sídlach:

- [Združenie európskych sudcov pôsobiacich v oblasti správneho súdnictva \(AEAJ\)](#),

- Európske združenie sudcov a prokurátorov (EJPA),
- [Medzinárodná asociácia sudcov](#) (hlavne európska sekcia),
- [Európski sudcovia za demokraciu a slobodu](#) (MEDEL).

Prokurátori

Prokuratúra alebo úrad verejného prokurátora zohráva v trestných konaniach veľmi dôležitú úlohu. Systémy členských štátov sú z hľadiska ich poslania, úloh a právomocí prokurátorov veľmi rozmanité.

Zamestnanci súdov

Funkcie a pomenovania zamestnancov súdov sa môžu veľmi líšiť – „Greffier“ vo Francúzsku, „Rechtspfleger“ v Nemecku.

Okrem toho sú funkcie, ktoré zastávajú, značne rozdielne podľa jednotlivých právnych systémov: pomoc sudcom alebo prokurátorom, riadenie súdov, zodpovednosť za určité postupy. V závislosti od krajiny musia absolvovať právnické štúdium, môžu poskytovať právne poradenstvo a/alebo využívať nepretržitú odbornú prípravu.

V každom prípade zohrávajú dôležitú úlohu na súdoch tým, že sú osobami prvého kontaktu pre žalobcov aj žalovaných a prispievajú k celkovej efektívnosti systému spravodlivosti.

Členov tohto povolania zastupuje na európskej úrovni [Európska únia zamestnancov súdov \(E. U. R\)](#), mimovládna organizácia združujúca profesijné organizácie z viacerých krajín. Medzi ciele E. U. R patrí účasť na vytváraní, rozvoji a harmonizácii práva na európskej a medzinárodnej úrovni; spolupráca s európskymi inštitúciami; zastupovanie profesijných záujmov svojich členov a podpora profesie v záujme lepšieho fungovania systému súdnictva.

Exekútori (súdni vykonávatelia)

Povolanie súdneho vykonávateľa upravuje právo každého členského štátu osobitne, takže tieto predpisy sú v jednotlivých členských štátoch odlišné.

Príslušníci tohto povolania sú na európskej úrovni zastúpení [Medzinárodnou úniou súdnych vykonávateľov](#) (UIHJ). Úlohou UIHJ je zastupovať svojich členov v medzinárodných organizáciách a zabezpečiť spoluprácu s vnútroštátnymi profesijnými orgánmi. Pracuje na zlepšovaní vnútroštátneho procesného práva a medzinárodných zmlúv a vynakladá čo najväčšie úsilie na podporu myšlienok, projektov a iniciatív, ktoré pomôžu posunúť vpred a pozdvihnúť nezávislé postavenie súdnych vykonávateľov.

Súdnych vykonávateľov zastupuje aj [Európska komora súdnych vykonávateľov](#) (skratka vo francúzštine: CEHJ). Cieľom CEHJ, neziskovej organizácie, ktorá sa riadi belgickým právom, je podpora väčšieho zapojenia súdnych vykonávateľov do spoločnej činnosti právnických povolání v rámci európskej diskusie.

Advokáti

Úlohou advokáta, ktorého si najmä fyzická osoba, spoločnosť alebo štát, je byť dôveryhodným poradcom a zástupcom klienta, odborníkom, ktorého rešpektujú tretie strany, a nenahraditeľným účastníkom pri riadnom výkone spravodlivosti. Advokát stelesňuje všetky tieto prvky, ktorý čestne slúži záujmom svojho klienta a chráni jeho práva, plní aj funkcie advokáta v spoločnosti, a to predchádzať a brániť konfliktom, zabezpečiť, aby sa konflikty riešili v súlade s uznávanými zásadami občianskeho, verejného alebo trestného práva a s náležitým zohľadnením práv a záujmov, podporovať rozvíjanie práva a obhajovať slobodu, spravodlivosť a právny štát.

Činnosť advokátov upravujú profesijné organizácie alebo orgány ich členského štátu – advokátske komory a právnické združenia – ktoré sú zodpovedné za stanovenie pravidiel profesionálneho správania a dodržiavanie disciplíny zo strany advokátov.

Právo Európskej únie neupravuje podmienky vykonávania právnického povolania. [Smernica](#) z roku 1998 však stanovuje podmienky, na základe ktorých advokát, ktorý získal kvalifikáciu v jednom členskom štáte, môže trvale vykonávať svoje povolanie v inom členskom štáte.

Na úrovni EÚ sú advokáti zastúpení [Radou advokátskych komôr a združení právnikov Európy](#) (CCBE) – medzinárodným neziskovým združením založeným v roku 1960. Rada pôsobí ako prepojenie medzi EÚ a vnútroštátnymi advokátskymi komorami a právnickými združeniami v Európe v prípade všetkých záležitostí vzájomného záujmu týkajúcich sa vykonávania advokátskej činnosti.

Notári

Notári sú odborníci z právnej praxe špecializovaní a oprávnení konať v určitých právnych veciach. V dôsledku úloh a zodpovedností, ktoré vykonávajú, zohrávajú notári dôležitú úlohu v právnych systémoch štátu v 22 členských štátoch, ktorých právny poriadok vychádza z rímskeho občianskeho práva. Írsko je jedinou jurisdikciou zvykového práva v Európskej únii (*common law*) a takisto má notárske povolanie, ktoré pokrýva širokú škálu právnických služieb a ktorého funkcie a autorita sa vykonávajú v súvislosti s právnymi aktmi a nástrojmi, ktoré sa používajú v zámorských jurisdikciách. Zohrávajú dôležitú úlohu v medzinárodnom obchode a v obchode svojej domácej jurisdikcie.

K úlohám notárov patrí:

- vyhotovovať súkromné zmluvy a poskytovať poradenstvo zmluvným stranám pri súčasnom dodržiavaní povinnosti spravodlivého zaobchádzania s každou z nich. Pri vyhotovovaní úradných dokumentov je notár zodpovedný za zákonnosť týchto dokumentov a za poradenstvo, ktoré poskytuje. Má povinnosť informovať strany o následkoch a dôsledkoch povinností, ku ktorým sa zaviazu, a
- môže zabezpečiť priamu vykonateľnosť vyhotovenej listiny. Listina sa môže potom môže zaznamenať priamo do úradných registrov alebo v prípade, ak jedna zo strán nesplní svoje povinnosti, vykonať bez predchádzajúceho zásahu súdu,
- zohrávať úlohu arbitra, ktorý nestranne a za prísneho dodržiavania práva umožní stranám dosiahnuť vzájomne akceptovateľnú dohodu.

Notári sú verejní činitelia – štát im zverí časť verejnej moci, aby im umožnil plniť poslanie verejnej služby – vykonávajúci funkcie v rámci nezávislého povolania.

Notári sú povinní zachovávať mlčanlivosť. Podmienky menovania notárov sú podobné podmienkam menovania sudcu. Vzťahujú sa na nich rovnaké zásady nezávislosti, trvalého úradu, nestrannosti, právoplatnosti a vykonateľnosti ich úkonov a podliehajú dohľadu ministerstva spravodlivosti.

V Európskej únii je približne 35 000 notárov v 22 členských štátoch, ktorých právne poriadky vychádzajú z rímskeho občianskeho práva.

Pri styku s Európskymi inštitúciami zastupuje notárov jurisdikcií vychádzajúcich z rímskeho občianskeho práva [Rada notárov Európskej únie](#) (CNUE) zriadená v roku 1993. CNUE zastupuje notárov všetkých členských štátov EÚ, kde existuje funkcia notára podľa rímskeho občianskeho práva: Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko a Taliansko. Írsko má svoju vlastnú národnú organizáciu zastupujúcu notára, na medzinárodnej úrovni je však zastupované subjektom „UK and Ireland Notarial Forum“.

Tieto stránky spravuje Európska komisia. Informácie na tejto stránke nemusia nevyhnutne vyjadrovať oficiálne stanovisko Európskej komisie. Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Pokiaľ ide o pravidlá v oblasti autorských práv pre webové stránky EÚ, pozri právne upozornenie.

Posledná aktualizácia: 01/02/2020